

Landbruks- og
matdepartementet

Redusert produksjonstak

Forslag til endringer i forskrift om kvoteordningen for melk

Høringsnotat av 30. oktober 2023

1. Bakgrunn

Disponibel kvote for et enkelt foretak eller fra en enkelt landbrukseiendom kan i dag maksimalt utgjøre 900 000 liter kumelk eller 900 000 liter geitemelk. Begrensningen kalles for "produksjonstak". I jordbruksoppgjøret 2023 ble partene enige om at dette produksjonstaket skal reduseres til henholdsvis 700 000 liter kumelk og til 350 000 liter geitemelk. Partene la likevel til grunn at foretak som i dag har en høyere historisk leveringsrett enn disse takene skal få videreført denne. Når det gjelder melkeprodusenter som er i prosess med å utvide produksjonen ut over de nye kvotetakene, fikk departementet i oppdrag å utforme en overgangsordning slik at disse kunne gjennomføre planlagt utvidelse.¹

For å stimulere til å øke andelen eid kvote, ble partene enige om at 100 % av kvotemengden kunne selges privat i omsetningsrundene 2023 og 2024. Finansdepartementet har også i forbindelse med statsbudsjettet 2024 fremmet et budsjett- og lovforslag om at gevinst ved isolert realisasjon av melkekvote fritas fra personinntektsberegning, og dermed beskattes som kapitalinntekt. Partene var enige om at kombinasjonen av disse to justeringene ville bidra til å oppfylle målsetningen om å øke andelen eid kvote. Det var også enighet om at det fremover er viktig å gi næringen forutsigbarhet, og at regelverket for kvoteordningen derfor bør ligge fast.

Enigheten i jordbruksoppgjøret innebærer behov for endringer i forskrift 23. desember 2011 nr. 1502 om kvoteordningen for melk (kvoteforskriften). Departementet foreslår samtidig å oppheve enkelte bestemmelser i denne forskriften som ikke lenger har aktuell betydning (§ 6a om midlertidig leveringsrett for foretak med lokalforedlingskvote og § 8a om midlertidig oppkjøpsordning for kumelkkvote). I det videre redegjøres det for de ulike forslagene til endringer.

2. Bestemmelser om fastsettelse av produksjonstak

En reduksjon av produksjonstaket i samsvar med jordbruksavtalepartenes enighet innebærer i hovedsak endring av produksjonstaket for disponibel kvote som er hjemlet i § 4 tredje ledd. For å sørge for nødvendige tilpasninger for foretak som disponerer kvote over de nye takene på henholdsvis 700 000 liter kumelkkvote og 350 000 liter geitemelkkvote, foreslås det også enkelte unntak. For å tydeliggjøre disse og tidligere unntak foreslås det å flytte dem til egne bestemmelser, jf. § 5 og § 5a. Selve flyttingen er i hovedsak av redaksjonell karakter, men utkastet til de to nye bestemmelsene inneholder også materielle endringer som følge av årets jordbruksoppgjør.

¹ Prop. 121 S (2022–2023) kap. 7.8.1.1.

Til § 4 tredje ledd – fastsettelse av produksjonstak på disponibel kvote

Det foreslås endringer i tredje ledd i bestemmelsen som følge av nedjusteringen av produksjonstakene for disponibel kvote for kumelk og geitemelk, til henholdsvis 700 000 liter og 350 000 liter. Foretak som per 1. januar 2024 har en høyere disponibel kvote enn de nye produksjonstakene, vil få fastsatt et individuelt produksjonstak. Det samme gjelder foretak som i 2023 er i prosess med å utvide produksjonen sin ut over de nye takene. Utkastet henviser til de bestemmelsene (§ 5 og § 5a) der dette foreslås nærmere regulert.

Bestemmelsen om omregning av geitemelkkvote for foretak som både produserer ku- og geitemelk foreslås flyttet fra tredje ledd til et nytt fjerde ledd i § 4. Flyttingen innebærer ingen materiell endring, men er kun ment å tydeliggjøre at denne omregningsregelen gjelder alle typer beregning av disponibel kvote, ikke bare ved fastsetting av produksjonstaket.

Til ny § 5 – bestemmelser om videreføring av historiske leveringsrettigheter

Som nevnt ble jordbruksavtalepartene enige om at foretak som i dag har en høyere historisk leveringsrett enn de nye produksjonstakene på 700 000 liter kumelkkvote og 350 000 liter geitemelkkvote skal få videreført denne rettigheten. Departementet foreslår at dette prinsippet og andre lignende unntaksregler samles i en egen bestemmelse, jf. høringsutkastet § 5.

Første ledd regulerer fastsettelse av produksjonstak for foretak som i dag enten disponerer grunnkvote som ligger over de nye produksjonstakene eller som kjøper en kvotemengde ved salgsrunden 2023 som gjør at de kommer over takene. For disse foretakene blir deres individuelle produksjonstak lik den mengden grunnkvote foretaket disponerte for 2024, så lenge denne ligger under någjeldende tak på 900 000 liter. En melkeprodusent som f.eks. disponerer 700 000 liter kumelkkvote i kvoteåret 2023 og kjøper 50 000 liter ved salgsrunden 2023 vil følgelig få fastsatt et produksjonstak for foretaket sitt på 750 000 liter. Denne historiske rettigheten gjelder i utgangspunktet kun for det foretaket som fyller vilkårene per 1. januar 2024. Rettigheten kan således ikke overdras, med unntak av ved rene brukerskifter, dvs. der det ikke kreves søknad, jf. § 9 annet ledd.

Annet ledd regulerer foretak som har historiske rettigheter som skriver seg tilbake fra før ikrafttredelsen for gjeldende kvoteforskrift. I praksis gjelder dette bare to melkeprodusenter som hadde høyere leveringsrett enn 900 000 liter per 1. januar 2012. Det legges opp til at disse får videreført denne rettigheten ubeskåret med virkning også fra 2024. Bestemmelsen foreslås flyttet fra § 4 tredje ledd annet punktum og inneholder enkelte mindre språklige justeringer, men disse er ikke ment å medføre materiell endring.

Tredje ledd er ny, og regulerer individuelt fastsatt produksjonstak i særtilfeller der foretaksinnehaveren også er eier av landbrukseiendom med høyere grunnkvote enn de nye produksjonstakene. Ved en reduksjon i kvotetaket vil en eier av landbrukseiendom med større grunnkvote enn eget foretak har i disponibel kvote per 1. januar 2024 unntaksvis kunne ha behov for særtilpasning for å kunne få videreført nåværende rettighet. Dette vil f.eks. kunne gjelde der hele eller deler av eiendommens grunnkvote er utleid, men eieren senere ønsker å produsere på denne kvoten i eget foretak. I slike tilfeller foreslår departementet at det individuelle produksjonstaket settes lik eiendommens grunnkvote.

Det er ikke et krav at eier av slik større grunnkvote har et eget melkeproduksjonsforetak per 1. januar 2024. Det er heller ikke noe krav om at vedkommende er eier av landbrukseiendom med (slik større) kvote på dette tidspunktet. Det sentrale er derimot hvorvidt grunnkvoten som tilligger selve eiendommen var på over 700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk per 1. januar 2024. Bestemmelsen er dermed i hovedsak ment å favne de som erverver en eiendom som 1. januar 2024 hadde grunnkvote over produksjonstakene og som ønsker å drive melkeproduksjon med utgangspunkt i denne grunnkvoten. Bestemmelsen favner derfor også eventuelle tilfeller der en eier av en landbrukseiendom er deltaker i samdrift per 1. januar 2024, men på et senere tidspunkt trer ut av selskapet for å produsere videre i eget foretak. Her vil det individuelle produksjonstaket settes lik grunnkvoten på deltakerens landbrukseiendom (begrenset oppad til 900 000 liter) per 1. januar 2024 dersom denne er større enn de generelle produksjonstakene i § 4 tredje ledd.

Departementet antar at de fleste aktive melkeproduksjonsforetak som i dag disponerer kvoter ut over de fremtidige produksjonstakene vil få fastsatt sitt individuelle produksjonstak i medhold av første ledd. Dette tilsier at tredje ledd i utgangspunktet først vil kunne komme til anvendelse på lengre sikt, typisk ved fremtidige endringer i eierforholdet til landbrukseiendommen, og dermed også den tilliggende grunnkvoten. Dette vil i hovedsak dreie seg om forhold der Landbruksdirektoratet ikke kan forventes å kunne fastsette riktig produksjonstak på selvstendig grunnlag. Departementet foreslår på den bakgrunn at den som mener å oppfylle vilkårene i bestemmelsen selv må henvende seg til Landbruksdirektoratet for å få fastsatt dette produksjonstaket for sitt foretak. Ønsker foretaket å nyttiggjøre seg av dette unntaket vil man dermed måtte kreve at Landbruksdirektoratet fastsetter dette individuelle produksjonstaket, og foretaket selv må sørge for å registrere disponeringer på vanlig måte og innenfor gjeldende frister.

Fjerde ledd er en ren videreføring av gjeldende unntak i § 4 fjerde for tidligere samdriftskvoter på tvers av produksjonsregioner.

Til § 5a – særlig produksjonstak ved igangsatte bruksutvidelser

Innledning

For at de nye produksjonstakene ikke skal ramme produsenter som allerede er i gang med å utvide melkeproduksjonen ble jordbruksavtalepartene enige om at det skulle utformes en overgangsordning for disse. Som en oppfølging av dette punktet foreslår departementet en egen søknadsbasert ordning der søkergruppen vil være produsenter som er i prosess med å utvide melkeproduksjonen innenfor tidligere produksjonstak på 900 000 liter disponibel kvote. At ordningen retter seg mot "melkeprodusenter" innebærer at det er foretaket som skal søke ettersom det kun er foretak som kan disponere melkekvote. Ordlyden "melkeproduksjonen" sikter til en utvidelse av melkeprodusentens egen produksjon. Søknadsordningen avgrenses dermed mot en type utvidelsesprosess som for eksempel kun innebærer anskaffelse av melkekvote eller eiendom med tanke på utleie.

Vilkåret "i prosess" og krav til dokumentasjon

Søknader om å få fastsatt særlig produksjonstak foreslås avgjort ut fra Landbruksdirektoratets skjønn. Det sentrale grunnvilkåret som må være oppfylt for å være omfattet av ord-

ningen er at foretaket var "i prosess" med å utvide melkeproduksjonen. Vilkåret innebærer at foretaket innen utgangen av 2023 må ha tatt konkrete steg for å utvide melkeproduksjonen, men at ikke alle sider ved utvidelsen er ferdigstilt. Det kreves med andre ord at prosessen pågår i 2023. Det betyr at løse fremtidsplaner eller eldre planer som ikke er satt i ut live faller utenfor. Påbegynte utvidelser som av en eller annen grunn har stagnert eller ikke har utsikter til ferdigstillelse regnes heller ikke for å pågå, og foretaket kan derfor normalt heller ikke sies å være "i prosess".

Ettersom det forutsettes at Landbruksdirektoratet kan benytte sin adgang til å stille vilkår i forbindelse med søknadsinnvilgelsen, legges det ikke opp til noen svært streng vurdering av vilkåret "i prosess". Er direktoratet f.eks. i tvil om et enkelt steg i prosessen vil la seg gjennomføre, vil det kunne settes en rimelig frist for å få dette på plass. Konsekvensen av manglende overholdelse av denne fristen vil da kunne være at tilsagnet om høyere individuelt produksjonstak faller bort.

Vurderingen av om foretaket er "i prosess" foreslås basert på en konkret og samlet vurdering av dokumentasjonen som er fremlagt. Som i andre søknadsbaserte ordninger er det foretaket selv som må vise at det er i prosess. I dette ligger det at det vil være søkeres ansvar å legge frem dokumentasjon som er egnet til å sannsynliggjøre at utvidelsen kan gjennomføres innenfor realistiske rammer, og at prosessen frem mot ferdigstillelse er tilstrekkelig konkretisert.

En prosess med utvidelse av melkeproduksjonen kan ha flere sider. Det vil kunne være snakk om fysisk utbygging eller oppgradering av driftsbygning, men som regel også en finansiell side, som innebærer låneopptak og søknad om midler. I tillegg kan utvidelse av produksjon forutsette at foretaket kjøper eller leier mer jord og melkekvote. Det er derfor flere ulike typer dokumentasjon som kan være relevant å fremlegge for å vise at foretaket er "i prosess". Det legges opp til en konkret og individuell vurdering av den enkelte søknad der det gjøres en helhetsvurdering basert på dokumentasjonen som søker fremlegger. Eksempler på relevant dokumentasjon kan være:

- Driftsplan
- Kostnadsoverslag/tilbud fra leverandør
- Fremdriftsplan for utbygging
- Dokumentasjon på finansiering (lånetilsagn, tilsagn om IBU-midler)
- Avtale eller tilbud om kjøp eller leie av melkekvote, eiendom og/eller dyr

Foretaket kan være "i prosess" selv om man er på et stadium der det kun er hentet inn tilbud, uten at man har bundet seg ved avtale. Et minstekrav til konkretisering av planene vil som utgangspunkt være at det fremlegges en driftsplan, som viser planlagt driftsomfang og økonomi. Hvorvidt det er tilstrekkelig å legge frem en driftsplan når man er på et tilbudsstadium, avhenger av innholdet av denne. Er prosessen kommet lenger, slik at det er inngått bindende avtaler i forbindelse med utvidelsen, vil man som regel være i kjernen av det som er "i prosess". Er det gitt tilsagn om IBU-midler, er dette i utgangspunktet tilstrekkelig. Dette fordi Innovasjon Norge i forbindelse med søknader allerede vurderer dokumentasjonen for utvidelsen.

Et foretak som tidligere har bygget driftsbygning og allerede tilrettelagt driftsapparatet for høyere produksjon, men deretter ikke har gjort tiltak for å skaffe seg flere dyr eller økt kvote, er i utgangspunktet ikke "i prosess" fordi utvidelsen da vil kunne sees på som ferdigstilt på søknadstidspunktet. Er det likevel slik at driftsapparatet f.eks. for kort tid siden ble ferdigbygget for høyere produksjon, kan det å skaffe mer kvote regnes som en del av det å være "i prosess". Hvis det er nødvendig å utvide driftsapparatet for å ha høyere produksjon, er man heller ikke "i prosess" dersom det kun kan legges frem dokumentasjon på at det er skaffet større melkekvote eller tilleggsjord. Søker må da samtidig kunne konkretisere utvidelsesplanene for driftsapparatet.

Søknadsprosess og søknadsfrist

Det foreslås å legge opp til en søknadsbasert ordning der søknad og dokumentasjon sendes til Landbruksdirektoratet. Typetilfellene som omfattes vil kunne variere i en slik grad at det ikke anses hensiktsmessig å utforme eget skjema eller systemstøtte for søknadsprosessen. Informasjonssider på nettsidene til Landbruksdirektoratet vil gi veiledning om hva søknaden typisk bør inneholde. Som ved søknadsprosesser ellers er det foretaket selv som er ansvarlig for å begrunne og opplyse søknaden sin på best mulig måte, men Landbruksdirektoratet vil også kunne etterspørre ytterligere informasjon eller dokumentasjon som en del av saksbehandlingen av den enkelte søknad. Foretaket må selv, basert på omfanget av utvidelsen, oppgi hvilket produksjonsvolum som ønskes fastsatt.

Når det gjelder frist for å søke om individuelt fastsatt produksjonstak etter bestemmelsen, ser ikke departementet tungtveiende hensyn som gjør det nødvendig med en lang frist. Det vises til at det relevante skjæringspunktet for når man må være i prosess uansett er i løpet av 2023. Likevel bør det gis et visst tidsrom for å sammenstille dokumentasjon og formulere en søknad. Ut fra dette legges det opp til at søknadsfristen settes til 31. mars 2024, slik at søker får tilstrekkelig tid til å områ seg.

Innholdet i vedtaket og kontroll av vilkår

Dersom Landbruksdirektoratet etter en helhetsvurdering av dokumentasjonen kommer til at fremlagt dokumentasjon viser at foretaket er "i prosess", gis det en godkjenning til å produsere et større volum enn foretakets disponible kvote per 1. januar 2024 skulle tilsi. Foretaket må på vanlig måte ha tilstrekkelig kvotegrunnlag til denne produksjonen. Hvilket volum som maksimalt kan produseres vil fremgå av vedtaket, innenfor maksimalbegrensningen på 900 000 liter. Foretaket må, uavhengig av søknadsordningen, registrere disponeringer på vanlig måte og innenfor gjeldende frister. En innvilget søknad vil først og fremst få betydning ved disponeringer for kvoteåret 2025 og etterfølgende år.

Tredje ledd i bestemmelsen slår fast at det kan settes vilkår ved godkjenning av søknad. Formålet med å sette slike vilkår vil typisk være å sørge for at utvidelsesprosessen har tilstrekkelig fremdrift, og det vil være naturlig å ta utgangspunkt i den planen søkeren selv har beskrevet. Vilkårene vil fremgå av vedtaket. Her vil det også settes en frist for ferdigstillelse. Ved brukerskifter eller endring av selskapsform legges det opp til at overtakende foretak skal kunne tre inn i søkers sted, og da på tilsvarende vilkår som søkeren selv.

For å sikre kontroll av at utvidelsen er reell og driftsapparatet kan tas i bruk, kan det være aktuelt å sette vilkår om at ferdigattest knyttet til ferdigstillelsen av bygningsmassen må sendes

til Landbruksdirektoratet når denne foreligger, anslagsvis senest innen 31. desember 2026. Konsekvensen av at ferdigattest ikke fremsendes innen fristen, vil da normalt være at det individuelle produksjonstaket faller bort fra og med kvoteåret 2027 slik at produksjonstakene i § 4 tredje ledd første punktum gjelder fra samme tidspunkt.

Etter innvilget søknad kan det være behov for å endre godkjenningen ved å nedjustere tidligere tilsagn om et bestemt produksjonstak, f.eks. hvis utvidelsesplanene skaleres ned underveis i prosessen. Her vil det typisk kunne være aktuelt å innta vilkår om at det individuelle produksjonstaket nedjusteres til det foretaket disponerte av grunnkvote i kvoteåret 2027, hvis dette er lavere enn det individuelle produksjonstaket. Etter omstendighetene kan det også være behov for å sette andre type vilkår for å sikre realismen i de nye produksjonstakene.

Senest ved utløp av fristen for slutføring vil Landbruksdirektoratet gjøre en kontroll av om at vilkårene satt i vedtaket er oppfylt. Det foreslås, som skissert ovenfor, at fristene som settes i vedtakene som den klare hovedregel har samme lengde, og settes til om lag tre år etter søknadsfristen, dvs. 31. desember 2026. Denne tilnærmingen innebærer at sakene lettere kan følges opp samlet, og dermed på en forvaltningsmessig effektiv måte. Lengden på fristen tar høyde for at en utvidelse av melkeproduksjonen er en prosess som kan strekke seg over flere år.

3. Øvrige endringer i kvoteforskriften

Til § 6 - lokalfordelingskvote

De reduserte kvotetakene bør også gjelde for produsenter som driver med lokal foredling av melk utenfor det ordinære kvotesystemet, dvs. foretak med lokalfordelingskvote etter kvoteforskriften § 6. Også her vil det være foretak som i dag produserer over de nye takene og som dermed vil kunne ha behov for å kunne videreføre sitt nåværende produksjonsomfang. Dette gjelder produsenter som både leverer melk til et meieriselskap og i tillegg foredler deler av produksjonen lokalt.

Ettersom lokalfordelingskvote uttrykkes som restverdien av produksjonstaket fratrukket disponibel grunnkvote, jf. § 6 første ledd, må en videreføring av den historiske rettigheten knyttes til selve produksjonsomfanget og ikke til størrelsen på melkeknoten. For å unngå tilfeldige utslag av enkeltår med "atypisk" lav produksjon, foreslås det at det høyeste årlige produksjonsnivået innenfor de tre siste årene legges til grunn for fastsettelsen av det individuelle produksjonstaket for lokalfordelingskvote, jf. utkast til nytt annet punktum i § 6 første ledd.

Når det gjelder bestemmelsen i annet ledd om en egen maksimalavgrensning i tilfeller der flere foretak leverer melk til samme fordelingsforetak, foreslår departementet at også dette prinsippet videreføres. I lys av innføringen de nye produksjonstakene mener departementet likevel at ordlyden i gjeldende bestemmelse i for stor grad favoriserer produsenter som f.eks. foredler melken på eget gårdsmeieri fremfor de som leverer den til samme lokalfordlingsmeieri. Dette fordi man fra taket for lokalfordling (900 000 liter) i dag skal trekke fra summen av grunnkvotene som produsentene disponerer. Et enkeltstående foretak som f.eks. leverer

300 000 liter kumelk til Tine vil fremdeles kunne produsere 600 000 liter til eget meieri uten å måtte svare overproduksjonsavgift. Er det derimot eksempelvis tre produsenter med dette utgangspunktet og som ønsker å levere til samme lokalforedlingsmeieri, vil ikke dette være mulig i dag fordi restkvote til potensiell lokal foredling blir null ($900\,000\text{ liter} - 300\,000\text{ liter} - 300\,000\text{ liter} - 300\,000\text{ liter} = 0$).

Med et så vidt høyt tak som 900 000 liter kommer begrensningen knyttet til fradraget for disponibel grunnkvote i praksis sjelden på spissen. Ved en reduksjon av taket til 700 000/350 000 liter vil dette fradraget imidlertid oftere kunne få slike konsekvenser som nevnt over. Departementet foreslår derfor at disponibel grunnkvote kun trekkes fra hos hver enkelt produsent, jf. første ledd, mens det ikke gjøres ytterligere fradrag der flere leverer til samme lokalforedlingsforetak. I utkastet til annet ledd tydeliggjøres dette ved at de felles produksjonstakene (700 000/350 000 liter) gjelder samlet for alle som leverer til samme lokalforedlingsforetak. Hvor mye melk hver enkelt av disse kan levere til dette "fellesmeieriet" reguleres av hvor stor lokalforedlingskvote de kan oppnå etter første ledd, men de må altså samlet holde seg under det felles produksjonstaket.

Anvender vi denne regelen i eksempelet over der tre produsenter hver leverer 300 000 liter kumelk til Tine, innebærer dette at hver enkelt av disse vil få en lokalforedlingskvote på 400 000 liter kumelk ($700\,000\text{ liter} - 300\,000\text{ liter} = 400\,000\text{ liter}$). Etersom de leverer til samme meieri vil imidlertid "fellestaket" slå inn, jf. utkastet til annet ledd. Selv om hver av dem kan produsere 400 000 liter til lokal foredling, begrenses de således av et felles produksjonstak på 700 000 liter. Fordelingen av leveransene til det felles lokalforedlingsmeieriet kan likevel skje etter eget forgodtbefinnende (f.eks. $400\,000\text{ liter} + 200\,000\text{ liter} + 100\,000\text{ liter}$), men ingen av dem vil kunne produsere mer enn 400 000 liter til lokal foredling. Ved en slik løsning elimineres også behovet for en særlig overgangsordning for produsenter tilknyttet "fellesmeierier" fordi det, så langt departementet kjenner til, ikke finnes produsenter som leverer til samme lokalforedlingsmeieri og som er av en slik størrelse at de vil bli rammet av de nye takene.

Til § 8 annet ledd – omsetning av kvote

Utgangspunktet etter § 8 første ledd om omsetning av kvote er at inntil 60 % av den kvotemengden som selges kan avhendes privat, mens den resterende andel må selges til staten for kr 4,00 (per liter). I bestemmelsen er det likevel tatt høyde for at annet er bestemt i jordbruksavtalen».

For å stimulere til å øke andelen eid kvote, ble jordbruksavtalepartene bl.a. enige om å åpne for at inntil 100 % av kvotemengden kan selges privat i omsetningsrundene 2023 og 2024. Selv om denne beslutningen som nevnt formelt sett kan ses på som inkorporert i gjeldende forskrift, foreslår departementet at den i tillegg forskriftsfestes i annet ledd. Dette for å gjøre premissene for kvotekomsetning i de to omsetningsrundene mer tilgjengelige. At bestemmelsen åpner for at hele kvotemengden kan selges privat, innebærer ikke noen plikt til fullstendig privat omsetning. Deler av kvoten kan fortsatt selges til staten for kr 4 per liter dersom dette skulle være ønskelig.

Til § 12 – dispensasjon

Det foreslås inntatt en generell dispensasjonsadgang fra forskriftens § 5a (særlig produksjonstak ved igangsatte bruksutvidelser) i "særlige tilfeller". Dispensasjonsadgangen er ment sikkerhetsventil for særskilte tilfeller der formålet bak den søknadsbaserte ordningen tilsier at søknaden skal tas til behandling og godkjennes. På den måten vil det tas høyde for at det kan oppstå situasjoner som ikke er påtenkt, men der hensynene som taler for dispensasjon sammenfaller med hensynene bak søknadsordningen.

Som følge av at bestemmelsen i § 4 fjerde ledd er flyttet til § 5 fjerde ledd, justeres henvisningen i dispensasjonsbestemmelsen tilsvarende. Dette innebærer ingen realitetsendring. Øvrige endringer i oppramsingen av paragrafene er kun resultat av redaksjonelle endringer i selve forskriften og innebærer således heller ingen realitetsendring.

Oppheving av § 6a og § 8a

Bestemmelsen om midlertidig leveringsrett for foretak med lokalforedlingskvote foreslås opphevet i sin helhet. Bestemmelsen gjaldt kvoteåret 2021, og er derfor ikke lenger aktuell.

Saksbehandlingen knyttet til den midlertidige oppkjøpsordning for kumelkkvote, jf. § 8a er avsluttet og heller ikke denne bestemmelsen er derfor lenger aktuell. Det foreslås å oppheve bestemmelsen i sin helhet, noe som også innebærer at tilhørende vedlegg 2 tas ut av forskriften.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Generelt sett vil endringene kunne generere et ikke ubetydelig antall henvendelser til Landbruksdirektoratet med spørsmål fra melkeprodusenter. Som ved andre større endringer som følge av jordbruksoppgjøret, må det påregnes at endringene vil oppta en del ressurser til veiledning. I tillegg vil det gå med en del ressurser til en manuell gjennomgang av de sakene der eier av eiendom med grunnkvote har høyere grunnkvote enn eget foretak disponerer.

Den søknadsbaserte ordningen i § 5a vil medføre økte kostnader til administrasjon i form av veiledning, behandling av søknader, eventuelle dispensasjonssøknader og etterfølgende kontroll med at vilkårene i vedtakene oppfylles. Selv om søknadsantallet trolig vil være begrenset, vil det totalt sett bli behov for betydelig oppfølging i hver enkel sak når disse skal vurderes individuelt og konkret. Det vil også medgå kostnader til å utvikle interne systemer i direktoratet, både når det gjelder nedjusteringen av produksjonstaket og for å tilrettelegge for den søknadsbaserte ordningen, jf. § 5a. Dersom det blir mange produsenter som får fastsatt individuelle produksjonstak, vil det også kunne bli behov for å synliggjøre dette i brukergrensesnittet på sikt.

Vedlegg – Utkast til forskriftsendringer

Forskrift om endring i forskrift om kvoteordningen for melk

Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet XX. YYYY 2023 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 5a.

I

I forskrift 23. desember 2011 nr. 1502 om kvoteordningen for melk gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Disponibel kvote for et enkelt foretak eller fra en enkelt landbrukseiendom kan ikke overstige *700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk, med mindre foretaket har fått fastsatt et høyere individuelt produksjonstak i medhold av § 5 eller § 5a.*

For foretak som produserer både ku- og geitemelk, omregnes geitemelkkvote til kumelkkvote i forholdet 1:2.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Historiske leveringsrettigheter

For foretak som per 1. januar 2024 disponerte grunnkvote på over 700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk, fastsettes et individuelt produksjonstak lik det antall liter grunnkvote foretaket disponerte på denne dato, begrenset oppad til 900 000 liter.

For foretak som hadde en høyere historisk leveringsrett enn 900 000 liter kumelk eller 900 000 liter geitemelk etter forskrift 7. januar 2003 nr. 14 om kvoteordningen for melk, fastsettes et individuelt produksjonstak lik det antall liter foretaket disponerte per 1. januar 2012.

Dersom innehaver av et melkeproduksjonsforetak også er eier av landbrukseiendom hvor det per 1. januar 2024 tillå grunnkvote på over 700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk, kan foretaket uten hensyn til vilkårene i første ledd kreve å få fastsatt et individuelt produksjonstak lik størrelsen på denne grunnkvoten, begrenset oppad til 900 000 liter.

Foretak som fikk beregnet samdriftskvote i kvoteåret 2014 og disponerte én eller flere grunnkvoter fra en annen produksjonsregion enn der foretaket har sitt driftssenter, kan fortsatt produsere på disse grunnkvotene i den produksjonsregionen driftssenteret lå i 2014. Enhver som hadde landbrukseiendom med grunnkvote som inngikk i samdriften i kvoteåret 2014 kan overta denne retten når foretaket opphører, såfremt denne grunnkvoten fortsatt inngår i foretakets disponible kvote på dette foretakets opphørstidspunkt.

Ny § 5a skal lyde:

§ 5a. Særlig produksjonstak ved igangsatte bruksutvidelser

Et foretak som innen 31. desember 2023 var i prosess for å utvide melkeproduksjonen ut over 700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk, kan etter søknad få fastsatt et individuelt produksjonstak på inntil 900 000 liter.

Det kan settes vilkår ved fastsettelse av produksjonstak etter første ledd, herunder kan Landbruksdirektoratet bestemme at tilsagnet faller bort dersom utvidelsesprosessen ikke er slutført innen en fastsatt frist.

Frist for søknad om særlig produksjonstak etter bestemmelsen her er 31. mars 2024.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Lokalforedlingskvote

Ethvert foretak som produserer melk som foredles på, eller i nærheten av, den landbrukseiendommen der melken produseres, kan få beregnet en lokalforedlingskvote tilsvarende produksjonstakene i § 4 tredje ledd, fratrukket eventuelle grunnkvoter som foretaket disponerer. *Foretak som i ett eller flere av de siste tre årene før 1. januar 2024 produserte mer enn 700 000 liter kumelk eller 350 000 liter geitemelk, får likevel videreført det høyeste årlige produksjonsvolumet, begrenset oppad til 900 000 liter.*

Dersom flere foretak leverer melk til samme foredlingsforetak, settes produksjonstaket til summen av foretakenes lokalforedlingskvoter, begrenset oppad til produksjonstakene i § 4 tredje ledd.

§ 6a oppheves.

§ 8 første og andre ledd skal lyde:

Eier av landbrukseiendom kan selge hele eller deler av eiendommens grunnkvote. Inntil 60 % av kvotemengden som ønskes solgt, kan avhendes til kjøpere som eier landbrukseiendom innenfor samme produksjonsregion, jf. § 3. Den resterende delen skal selges til staten for kr 4,00 *per liter*, med mindre annet er bestemt i jordbruksavtalen. Selger av kvote kan ikke kjøpe kvote i samme omsetningsrunde.

Uten hensyn til hva som følger av første ledd kan hele kvotemengden som ønskes solgt i 2023 og 2024 avhendes til kjøpere som eier landbrukseiendom innenfor samme produksjonsregion.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir nytt tredje ledd, fjerde og femte ledd.

§ 8a oppheves.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Dispensasjon

Landbruksdirektoratet kan i særlige tilfeller dispensere fra § 5 fjerde ledd, § 5a, og § 6, samt fristene i § 9a, § 9b, § 9d og § 14.

